

***Statenstuk* 2004-105**

Intensivering energiebeleid

Voorgestelde behandeling:

- Statencommissie Milieu, Water en Groen op 16 februari 2004
- provinciale staten op 17 maart 2004
- fatale beslisdatum: n.v.t.

Voorgestelde status: **B-stuk**

Behandeld door de heer J.G. Koops, telefoonnummer (0592) 36 58 39

Portefeuillehouder: de heer Joh. Dijks

Inleiding

De activiteiten van de provincie Drenthe op het gebied van energiebesparing en duurzame energie vinden hun basis in de Nota energiebeleid respectievelijk het Activiteitenprogramma 2002-2005 inclusief het daaraan gekoppelde krediet. Via een monitoringsrapportage wordt u jaarlijks over de voortgang geïnformeerd.

In 2003 heeft een aantal ontwikkelingen plaatsgevonden die aanleiding geven om de activiteiten op het gebied van energiebesparing en duurzame energie op een aantal punten te intensiveren. Deze worden hierna achtereenvolgens kort toegelicht. In bijgaande flyer Energiebeleid in Drenthe is ter toelichting in een kort overzicht aangegeven welke projecten onder welke noemer vallen.

1. Uitvoeringsprogramma biomassa

In de Nota energiebeleid is aangekondigd dat voor biomassa een aparte notitie zou worden opgesteld. Dat is de Nota biomassa geworden, waarbij in eerste instantie de biomassastromen in Drenthe in kaart zijn gebracht (omvang, kwaliteit etc.). De nota is op verschillende momenten met diverse instanties en marktpartijen doorgesproken. Dit heeft geleid tot het opstellen van een Uitvoeringsprogramma biomassa, dat tot doel heeft om te proberen de kansen die zijn gesignaleerd te realiseren. Biomassa zal voor de helft moeten bijdragen aan de doelstelling op het gebied van duurzame energie in 2020! Het (concept-)Uitvoeringsprogramma biomassa wordt u separaat toegezonden.

2. Energy Valley

Energy Valley is een concept om Noord-Nederland neer te zetten als "the place to be" op het gebied van energie, zowel transitie-energie (gas) als duurzame energie (zon, wind, biomassa en waterstof). Uitgangspunt daarbij is economische structuurversterking voor de regio. Het project wil projecten realiseren langs een drietal peilers, te weten "duurzaamheid", "kennisinfrastructuur" en "uitbouw bestaande bedrijfsactiviteiten". Op dit moment hebben elf partijen (zie onder Extern betrokkenen) zich achter het initiatief geschaard en hebben zich bereid verklaard de Kompas-aanvraag (december 2003) te cofinancieren, deel te nemen in de Raad van Toezicht dan wel Raad van Advies etc. Ons college is inmiddels akkoord gegaan met cofinanciering voor het jaar 2004 (zie onder Financiën).

3. Klimaatconferentie

De organisatie van een klimaatconferentie vloeit direct voort uit het Collegeprogramma 2003-2007. De bedoeling is het symposium te organiseren in het najaar van 2004 als vervolg op het in 2002 georganiseerde Symposium 2030+. Bij de voorbereiding hiervan zullen uw staten nadrukkelijk worden betrokken.

4. Projecten Warmte-koudeopslag

In het kader van het opstellen van het POP II is een studie uitgevoerd naar de mogelijkheden van warmte-koudeopslag in de bodem. Dit mede vanwege het feit dat omgevingswarmte voor 25% in de doelstelling voor duurzame energie 2020 moet voorzien. De studie heeft geresulteerd in de Nota mogelijkheden, mogelijkheden voor ondergrondse energieopslag in de provincie Drenthe. Het rapport geeft een goed inzicht op grond van geohydrologische parameters waar de bodem in Drenthe wel/niet geschikt is voor energieopslagsystemen. Op dit moment zijn er circa 150 energieopslagsystemen in ons land, vooral bij grote utiliteitsgebouwen. Om aan de doelstelling te voldoen, zal het aantal energieopslagsystemen in Drenthe tussen nu en 2010 een sterke groei moeten doormaken. Het project Warmte-koudeopslag heeft tot doel daar de eerste aanzet voor te geven.

5. Project Liberalisering Energiemarkt Drenthe (LED)

In het kader van het LED-project hebben de provincie Drenthe en elf Drentse gemeenten gezamenlijk elektriciteit ingekocht (EU-aanbestedingstraject). Het contract met de RENDO betreft de inkoop van 100% groene stroom voor een periode van vijf jaar voor alle overheidsobjecten in Drenthe (gebouwen, openbare verlichting en pompen/gemalen). Aan het eind van die vijf jaar moet bovendien in onderlinge samenwerking een aantal projecten zijn gerealiseerd die leiden tot energiebesparing en opwekking van duurzame energie. De aard en de omvang van deze inspanningen zullen worden vastgelegd in het zogenaamde Raamcontract.

Conform de zogenaamde motie-Schaap, die in november 2001 door de staten is aangenomen, moet er ook naar gestreefd worden de Drentse burger te laten profiteren van langjarige en betrouwbare contracten.

Door de Rendo zal daarom een traject uitgezet worden om de Drentse burger bij het LED-project te betrekken.

Naast de volledige liberalisering van de markt voor kleinverbruikers wordt dit jaar ook de gasmarkt geliberaliseerd. Dit biedt de LED-partners de mogelijkheid de gehanteerde aanpak opnieuw te hantieren, maar nu voor gas.

De verdeling van de € 275.000,-- over vorengenoemde projecten staat weergegeven onder Financiën.

Advies

Instemmen met ons besluit om in het kader van het Collegeprogramma in 2004 € 275.000,-- beschikbaar te stellen voor intensivering van het energiebeleid uit Uitvoering Collegeprogramma (intensivering).

Meetbaar/Beoogd beleidseffect

1. Werkgelegenheid

De projecten dragen bij aan het streven zodanige voorwaarden te scheppen dat de werkgelegenheid op peil wordt gehouden en liefst wordt verbeterd.

2. Energiebesparing en duurzame energie

De activiteiten dragen bij aan het streven te komen tot energiebesparing en een toenemend aandeel van duurzame energie in de Drentse energievoorziening. De doelstelling is 10% DE voor 2020, waarvan 50% moet komen van biomassa en 25% van omgevingswarmte (onder andere warmte-koude-opslag)!

3. Samenwerking

De projecten leiden tot een structurele samenwerking tussen overheid, energiesector, bedrijfsleven en kennisinstellingen vanuit een duidelijke visie op energiebesparing en duurzame energie en is gericht op beleidsvorming en -uitvoering.

4. Ontkoppeling

De projecten beogen voor Noord-Nederland een ontkoppeling in gang te zetten ten aanzien van de relatie economische groei en klimaatbeleid.

5. Langetermijnvisie

De projecten passen binnen het streven van de noordelijke provincies om op integrale wijze beleid te ontwikkelen voor Noord-Nederland (Energiekompas, Energy Valley). Dit naast de reeds bestaande gemeenschappelijke visie op de ruimtelijke en economische ontwikkeling (Kompas).

Argumenten

1. *Collegeprogramma 2003-2007: Duurzaamheid en milieu*

De projecten passen binnen het Collegeprogramma 2003-2007. Een van de hoofdlijnen uit het Collegeprogramma 2003-2007 betreft duurzaamheid en milieu. Speerpunt daarbinnen is onder meer het inzetten op duurzame energiebronnen.

2. *Collegeprogramma 2003-2007: Duurzaamheid en milieu*

In noordelijk verband het initiatief Energy Valley ondersteunen en inzetten op het ontwikkelen van duurzame energiebronnen, kennisinfrastructuur en doorontwikkelen van bestaande bedrijfsactiviteiten.

3. *Collegeprogramma 2003-2007: Duurzaamheid en milieu*

Vervolgen Symposium 2030+, waarin de gevolgen van klimaatveranderingen centraal staan.

4. *Ontwerp-POP II*

De activiteiten dragen bij aan de doelstelling uit het voorontwerp-POP II om te komen tot een ontkoppling van economische groei en de uitstoot van broeikasgassen en kunnen als zodanig een bijdrage leveren aan de transitie naar een duurzame energiehuishouding.

5. *Ontwerp-POP II*

Het ontwerp-POP II streeft naar een evenwichtige en succesvolle doorwerking van het beleid gericht op energiebesparing en duurzame energie. De provinciale rol in deze valt te schetsen als pro-actieve beleidsmaker en stimulator.

6. *Ontwerp-POP II*

Bodemenergie kan in onze provincie een belangrijke bijdrage leveren aan het beperken van het gebruik van fossiele brandstoffen en daarmee aan het beperken van de CO₂-emissie. De toepassing ervan wordt derhalve gestimuleerd.

7. *Collegeprogramma 2003-2007: Duurzaamheid en milieu*

Vervolgen project LED, waarbij de provincie en elf Drentse gemeenten gezamenlijk energie inkopen. Particulieren en bedrijven aanbieden gebruik te maken van deze gezamenlijke inkoop.

8. *Klimaatafspraken*

De provincie Drenthe zal de realisatie van een deel van de (inter)nationale klimaatafspraken moeten waarmaken in de vorm van activiteiten op het gebied van energiebesparing en duurzame energie in Drenthe. Dit conform de Uitvoeringsnota klimaatbeleid (VROM) en het Actieprogramma energiebesparing (EZ), het IPO-Milieuprogramma 1999-2003 (thema Energie), het Bestuursakkoord Nieuwe Stijl (BANS, onderdeel Klimaatbeleid) en het Convenant Klimaatbeleid.

9. *Nota energiebeleid*

De werkzaamheden sluiten goed aan bij de hoofdlijnen van het energiebeleid zoals die door de provincie zijn vastgelegd in de Nota energiebeleid (november 2001).

Uitvoering**Tijdsplanning**

1. Uitvoeringsprogramma biomassa:	2004 en 2005
2. Energy Valley (cofinanciering Kompas):	2003, 2004 en 2005
3. Klimaatconferentie	2004
4. Projecten warmte-koudeopslag	2004 en 2005
5. LED-project:	2004, 2005, 2006

Financiën

Kosten voor de provincie	€ 275.000,--
Uit het budget:	Uitvoering Collegeprogramma (intensivering)

Ad 1. Verdeling over de projecten

1. Uitvoeringsprogramma biomassa:	€ 60.000,--
2. Energy Valley:	€ 45.000,--
3. Klimaatconferentie	€ 45.000,--
4. Projecten warmte-koudeopslag	€ 25.000,--
5. LED-project:	€ 100.000,--

Ad 2. Energy Valley

Gevraagd werd € 133.333,--. Voorlopig wordt alleen voor 2004 € 45.000,-- ter beschikking gesteld. Financiering voor 2005 en eventueel 2006 dient plaats te vinden uit de provinciale begroting voor die jaren en wordt mede afhankelijk gesteld van de evaluatie over 2004.

Ad 3. Totale kosten

De totale kosten zijn in deze fase moeilijk in beeld te brengen. De Kompas-aanvraag voor Energy Valley bedraagt bijvoorbeeld circa € 2 miljoen. Welke projecten in 2004 worden gegenereerd en met welke kosten dit gepaard gaat, is op dit moment nog niet te zeggen. Hetzelfde geldt voor de omvang van mogelijke investeringen in het kader van biomassa en warmte-koudeopslag.

Monitoring en evaluatie

1. Uitvoeringsprogramma biomassa:	Via de individuele projecten
2. Energy Valley:	Via de raad van Toezicht, de Raad van Advies en de ambtelijke begeleidingsgroep
3. Klimaatconferentie:	Via de te vormen Werkgroep Klimaatconferentie
4. Projecten warmte-koudeopslag	Via de individuele projecten
5. LED-project	Via de colleges van burgemeester en wethouders respectievelijk GS en de ambtelijke begeleidingsgroep

Extern betrokkenen

1. Uitvoeringsprogramma biomassa: zie eventueel Ter inzage, punt 1.
  - Diverse instanties, zowel biomassaleveranciers als marktpartijen die willen investeren
2. Energy Valley: zie eventueel Ter inzage, punt 2.
  - de NV NOM
  - de gemeenten Groningen, Assen, Emmen en Leeuwarden
  - de provincies Groningen en Fryslân
  - de Rijsuniversiteit Groningen
  - de NV Gasunie
  - de NV NAM
3. Klimaatconferentie
  - Coproductie GS en PS
  - Doelgroep: maatschappelijke organisaties
4. Projecten warmte-koudeopslag
  - Marktpartijen, zoals Essent en investeerders in utiliteitsbouw, grootschalige woningbouwprojecten
  - Samenwerking met andere noordelijke provincies in het kader van het Energiekompas
5. LED-project: zie eventueel Ter inzage, punt 3.
  - Elf gemeenten
  - Rendo

Communicatie

1. Uitvoeringsprogramma biomassa:	Via de individuele projecten
2. Energy Valley:	Via het coördinatiebureau Energy Valley
3. Klimaatconferentie:	In samenwerking met de Stafgroep Communicatie
4. Projecten warmte-koude opslag	Via de individuele projecten
5. LED-project:	Via de PR-werkgroep van het LED-project

Bijlagen

1. Flyer Energiebeleid in Drenthe

Ter inzage in de leeskamer

1. Nota biomassa en Aanzet tot een uitvoeringsprogramma biomassa
2. Stand van zaken Energy Valley
3. Bestek Inkoop van elektriciteit in Drenthe (LED-project)

Assen, 27 januari 2004
Kenmerk: 3/6.6/2004000297

Gedeputeerde staten van Drenthe,

A.L. ter Beek, voorzitter
J.D. Nauta, secretaris

mh/jh/coll.

**Energiebeleid
in
Drenthe**

geformuleerd waarmee de betrokken partijen aan de slag willen: Kleinschalige windenergie, Waterzijdig inregelen (WZI), Energiebesparing in bestaande woningbouw, Biomassa, Warmte-koude opslag en Micro-warmtekrachtkoppeling. De eerste drie projecten zijn eind 2003 van start gegaan.

(Concept) Uitvoeringsprogramma Biomassa:

In de *Nota Energiebeleid* is aangekondigd dat een inventarisatie wordt gehouden van de omvang en de aard van de biomassastromen in Drenthe. Deze *'Nota biomassa, een inventarisatie van de Drentse biomassastromen voor opwekking van hernieuwbare energie'* is in maart 2003 gereed gekomen. Als vervolg op de nota heeft het college van GS besloten om de Productgroep Milieubeheer te vragen voorstellen uit te werken voor een uitvoeringsprogramma biomassa. Dit heeft eind 2003 geresulteerd in een *'Concept Uitvoeringsprogramma biomassa 2004-2005'*. Hierin worden onder meer de projecten die het meest kansrijk worden geacht, inclusief een plan van aanpak, geformuleerd.

Energy Valley

Energy Valley ontstond in 2003 met als doel de bestaande activiteiten op het gebied van energie uit te bouwen tot een breed cluster van energiegerelateerde bedrijvigheid waardoor Noord-Nederland zich op dit terrein nadrukkelijk kan gaan onderscheiden. Energy Valley kiest voor de drie ontwikkelingspijlers: Duurzame energie, Kennisinfrastructuur en Uitbouw bestaande bedrijfsactiviteiten. Op dit moment participeren 11 organisaties in Energy Valley (de provincies Groningen, Fryslân en Drenthe, 4 grote gemeenten, Gasunie, NAM, RUG en NOM). Er is een coördinatiebureau geïnstalleerd en daaromheen worden een Raad van Advies en een Raad van Toezicht geformeerd. Energy

Valley kan worden gezien als een paraplu waaronder concrete programma's en projecten die passen binnen de strategie verder tot ontwikkeling kunnen komen.

Op de zogenaamde short list van Energy Valley staan nu nog vooral bestaande initiatieven. In de toekomst worden ook projecten geïnitieerd vanuit de organisatie Energy Valley zelf.

Samenhang

De samenhang tussen bovengenoemde ontwikkelingen staat op achterzijde van deze brochure nog eens schematisch weergegeven. Centraal staat voor de provincie Drenthe nog steeds de Drentse *Nota Energiebeleid*, maar een aantal onderdelen hiervan wordt via Noordelijke samenwerking ontwikkeld. Doel is om de bestaande activiteiten in Noord-Nederland uit te laten groeien tot een cluster van (inter)nationale betekenis. Mogelijk dat ook de structuur van de samenwerking in 2004 wordt gewijzigd. Denkbaar is dat de activiteiten van Energiekompas en Energy Valley meer integreren.

Uitvoering van het Collegeprogramma betekent intensivering van het energiebeleid op de onderdelen UP(uitvoeringsprogramma)-biomassa, Energy Valley, LED(Liberalisering Energiemarkt Drenthe) (tweede fase) en Warmte-koude opslag en de Klimaatconferentie 2004 als bijdrage vanuit Drenthe aan de transitie naar een duurzame energiehuishouding.

Nota Energiebeleid + Activiteitenprogramma 2002-2005

Diverse projecten o.a.:

- Duurzaam bouwen: Vrije School te Assen
- Energiebesparingsmaatregelen provinciehuis (o.a. zonnecellen op het dak)
- Duurzame energie TT-circuit Drenthe
- Energie uit asfalt (duurzaam bedrijventerrein Buitenvaart 2)
- Duurzaam bouwen: Uitbreiding basisschool De Zweng te Exloo
- Duurzaam bouwen: cofinanciering Dubo-consulent
- Zonnecellen: Bouw werkplaats Waterschap Velt en Vecht

Intensivering:

- Liberalisering energiemarkt Drenthe (o.a. tweede fase LED-project en motie Schaap)
- Klimaatconferentie 2004

Energy Valley

Projecten op het gebied van:

- Duurzame energie
- Kennis infrastructuur
- Bedrijven

Energiekompas

1. Kleinschalige windenergie
2. Waterzijdig inregelen (WZI)
3. Energiebesparing bestaande woningbouw
4. Biomassa
5. Warmte-koude opslag
6. Micro-warmtekrachtkoppeling

Nota Biomassa Uitvoeringsprogramma Biomassa 2004/2005

1. Biomassastromen gem/prov
2. Marktverkenning GFT
3. Co-vergisting mest
4. Co-vergisting Avebe
5. Marktverkenning biodiesel
6. ONF-verwerking (Wijster)
7. Zuiveringslib

Colofon

Uitgave: provincie Drenthe, januari 2004

Redactie: Jan Koops, Margreet Bennink

Grafische verzorging: Docucentrum, provincie Drenthe

Provinciale staten van Drenthe;

gelezen het voorstel van gedeputeerde staten van Drenthe van 27 januari 2004, kenmerk 3/6.6/2004000297;

BESLUITEN:

in te stemmen met het besluit van gedeputeerde staten om in het kader van het Collegeprogramma in 2004 € 275.000,- beschikbaar te stellen voor intensivering van het energiebeleid uit Uitvoering Collegeprogramma (intensivering).

Assen, 17 maart 2004

Provinciale staten voornoemd,

, griffier

, voorzitter

mh/jh/coll.